

Grondwettelijk Hof

**PERSBERICHT
ARREST 67/2024**

**Het Hof stelt meerdere prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie
over het plafond op marktinkomsten van elektriciteitsproducenten**

De wet van 16 december 2022 voorziet in een tijdelijk plafond op marktinkomsten van elektriciteitsproducenten. Dat mechanisme heeft tot doel de elektriciteitsbedrijven die aanzienlijke winsten hebben gemaakt als gevolg van de energiecrisis en de prijsstijgingen sinds begin 2022, te doen bijdragen en dit ter ondersteuning van de huishoudens die de gevolgen daarvan dragen. De wetgever beoogt met die wet de verordening (EU) 2022/1854 gedeeltelijk uit te voeren. Verschillende elektriciteitsproducenten en een aantal sectorfederaties vorderen de vernietiging van die wet.

Om ten gronde verder uitspraak te kunnen doen over de kritieken die in de beroepen zijn geformuleerd, stelt het Hof eerst vijftien prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie.

1. Context van de zaak

De wet van 16 december 2022 voorziet in een **heffing** door middel van de invoering van een tijdelijk **plafond op de marktinkomsten** van sommige **electriciteitsproducenten**. Het plafond is van toepassing op de marktinkomsten uit de verkoop van elektriciteit **tussen 1 augustus 2022 en 30 juni 2023** en die wordt opgewekt uit zgn. « inframarginale » technologieën, zoals, o.a., windenergie, zonne-energie, geothermische energie, biomassa-brandstoffen (met uitzondering van biomethaan), afvalstoffen en kernenergie. De wet beoogt de aanzienlijke winsten van de elektriciteitsproducenten uit de gestegen energieprijzen in 2022-2023 als gevolg van de invasie van Oekraïne door Rusland « af te romen » en de inkomsten daarvan te gebruiken voor de financiering van maatregelen die de gevolgen van de hoge elektriciteitsprijzen voor de eindafnemers beperken. De wet van 16 december 2022 voorziet in **een heffing gelijk aan 100 % van het « surplus » aan inkomsten**, namelijk het verschil tussen de marktinkomsten en het plafond van 130 euro/MWh. De wetgever beoogt daarmee **de gedeeltelijke uitvoering van verordening (EU) 2022/1854**.¹

Verschillende elektriciteitsproducenten en een aantal sectorfederaties vorderen de vernietiging van die wet.

2. Onderzoek door het Hof

2.1. De aanslagvoet van de bestreden heffing (B.14-B.16.5)

¹ Verordening (EU) 2022/1854 van de Raad van 6 oktober 2022 « betreffende een noodinterventie in verband met de hoge energieprijzen ».

De verzoekende partijen voeren aan dat de wet van 16 december 2022 het eigendomsrecht (artikel 16 van de Grondwet, artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en artikel 17 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – hierna : het Handvest) schendt, in zoverre zij de aanslagvoet van de heffing vaststelt op **100 %**.

Volgens het Hof kan een heffing aan een tarief van 100 % worden beschouwd als een inmenging in het recht op het ongestoord genot van de eigendom die het billijke evenwicht tussen de vereisten van het algemeen belang en die van de bescherming van het eigendomsrecht kan verstoren. Het Hof stelt vast evenwel dat die aanslagvoet werd overgenomen uit artikel 6 van de verordening (EU) 2022/1854, dat voorziet in een plafonnering van - en dus een heffing aan 100 % op - de inkomsten die het plafond overschrijden. Artikel 7 van dezelfde verordening laat de lidstaten weliswaar toe om het prijsplafond slechts op 90 % van het surplus aan marktinkomsten toe te passen, maar de Belgische wetgever heeft van die mogelijkheid geen gebruik gemaakt.

Het Hof beslist dan ook om een **prejudiciële vraag** te stellen **aan het Hof van Justitie van de Europese Unie** over de verenigbaarheid van artikel 6 van de verordening (EU) 2022/1854 met het eigendomsrecht (vierde prejudiciële vraag).

2.2. Het algemene prijsplafond van 130 euro/MWh (B.17-B.26)

De verzoekende partijen bekritisieren het feit dat de bestreden wet het prijsplafond vaststelt op **130 euro/MWh**. Volgens hen is dit zowel strijdig met de verordening (EU) 2022/1854 als met het eigendomsrecht en de vrijheid van ondernemen (artikel 16 van het Handvest).

De wet van 16 december 2022 voert een plafond in van, in beginsel, 130 euro/MWh op de inkomsten die de producenten uit de verkoop van elektriciteit hebben behaald. Het Hof stelt vast dat artikel 6 van de verordening (EU) 2022/1854 het plafond op de marktinkomsten vaststelt op « **maximaal 180 EUR per MWh** ». Artikel 8 van de verordening laat de lidstaten evenwel toe om maatregelen te handhaven of in te voeren die de marktinkomsten « verder beperken, inclusief de mogelijkheid om tussen technologieën te differentiëren », voor zover aan bepaalde voorwaarden is voldaan.

Volgens het Hof is er **twijfel** of uit het woord « maximaal » in artikel 6 van de verordening kan worden afgeleid dat de lidstaten het plafond van 180 euro/MWh kunnen verlagen, gelet op de eigenheid van het prijsplafond, dat bestaat in het, in principe, integraal belasten van alle marktinkomsten boven een bepaalde grens, met als gevolg dat **hoe lager de grens waarop het prijsplafond wordt vastgesteld, hoe meer inkomsten er worden belast en dus hoe zwaarder de belasting weegt**. Volgens het Hof is er eveneens **twijfel** of het prijsplafond van 130 euro/MWh beantwoordt aan de voorwaarden voorzien in artikel 8 van de verordening (EU) 2022/1854. Het Hof beslist dan ook om over deze twee aspecten een **prejudiciële vraag** te stellen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie (vijfde prejudiciële vraag). Voor het geval dat het Hof van Justitie deze vraag bevestigend beantwoordt, stelt het Hof een zesde prejudiciële vraag over de verenigbaarheid van de artikelen 6 en 8 van de verordening met het eigendomsrecht en de vrijheid van ondernemen.

2.3. Het gebruik van vermoedens (B.36-B.44.3)

De verzoekende partijen bekritisieren het gebruik, door de wet van 16 december 2022, van verschillende **vermoedens** voor de berekening van de marktinkomsten waarop de bestreden heffing wordt toegepast. Volgens hen is dit zowel strijdig met de verordening (EU) 2022/1854 als

met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie (artikelen 10 en 11 van de Grondwet en artikelen 20 en 21 van het Handvest) en het eigendomsrecht, omdat dit tot gevolg heeft dat zij niet worden belast op hun daadwerkelijk gerealiseerde marktinkomsten.

Voor de vaststelling van de marktinkomsten waarop het prijsplafond van 130 euro/MWh wordt toegepast en dus voor de vaststelling van de belastbare grondslag en het bedrag van de heffing, maakt de bestreden wet gebruik van **vijf vermoedens** die van toepassing zijn op de verschillende productietechnologieën in functie van hun eigenschappen. Het eerste (de kerncentrales Doel 3, Doel 4, Tihange 2 en Tihange 3) en het tweede vermoeden (de kerncentrale Tihange 1) **kunnen niet worden weerlegd**. Het derde (voor installaties waarvan de productie onder een stroomafnameovereenkomst valt), het vierde (voor installaties die niet genieten van een productiesteunregeling) en het vijfde (voor installaties die niet onder het eerste, tweede, derde of vierde vermoeden vallen) vermoeden **kunnen wel worden weerlegd**. Om die vermoedens te weerleggen, voorziet de bestreden wet een aantal veronderstellingen waardoor de belastingplichtige is gebonden.

Volgens het Hof is er **twijfel** of de verordening (EU) 2022/1854 het gebruik van vermoedens toelaat. Enerzijds bepaalt overweging 30 van de verordening dat het plafond op marktinkomsten alleen mag gelden voor gerealiseerde marktinkomsten. Anderzijds kunnen de lidstaten volgens overweging 37 van de verordening voor de berekening van het plafond gebruikmaken van « redelijke ramingen ». Bovendien is er **twijfel** of de verordening toelaat dat de lidstaten wat betreft de mogelijkheid om die vermoedens al dan niet te weerleggen mogen differentiëren tussen de producenten van elektriciteit uit kernenergie en de producenten van elektriciteit uit andere bronnen. Het Hof beslist dan ook om hierover aan het Hof van Justitie van de Europese Unie **prejudiciële vragen** te stellen (de negende en tiende prejudiciële vraag). Voor het geval dat het Hof van Justitie die vragen bevestigend beantwoordt, stelt het Hof twee bijkomende prejudiciële vragen over de verenigbaarheid van de verordening met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie en het eigendomsrecht (elfde en twaalfde prejudiciële vraag).

2.4. De temporele toepassing van de bestreden heffing betreft (B.50-B.55)

De verzoekende partijen bekritisieren de toepassing van de bestreden wet op de marktinkomsten van de elektriciteitsproducenten die werden verworven **vanaf 1 augustus 2022**. Volgens hen is die temporele werking zowel strijdig met de verordening (EU) 2022/1854 als met het rechtszekerheids- en vertrouwensbeginsel en het eigendomsrecht.

Het Hof merkt op dat de verordening in werking is getreden op 8 oktober 2022 en dat het in de verordening voorziene prijsplafond van toepassing is **van 1 december 2022** tot en met 30 juni 2023. Door te voorzien in een toepassing vanaf 1 augustus 2022, wijkt de bestreden wet dus af van de verordening.

Het Hof stelt vast dat geen enkele bepaling van de verordening uitdrukkelijk voorziet in de mogelijkheid voor lidstaten om het prijsplafond toe te passen vóór 1 december 2022. Er is derhalve **twijfel** of de verordening zo kan worden geïnterpreteerd dat zij een lidstaat toelaat om in een dergelijke vervroegde toepassing te voorzien, zodat het Hof beslist om hierover een **prejudiciële vraag** te stellen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie (dertienste prejudiciële vraag). Voor het geval dat het Hof van Justitie die vraag bevestigend beantwoordt, stelt het Hof een bijkomende prejudiciële vraag over de verenigbaarheid van de verordening met het rechtszekerheids- en vertrouwensbeginsel en het eigendomsrecht (veertiende prejudiciële vraag).

2.5. De overige middelen

De verzoekende partijen bekritisieren ook nog andere aspecten van de bestreden wet, zoals de niet-toepassing van de heffing op installaties die elektriciteit opwekken uit biomethaan (B.3-B.9.2) evenals op installaties met een geïnstalleerd vermogen van maximaal 1 MW (B.10-B.13.2) en de invoering van een hoger prijsplafond, namelijk 180 euro/MWh, voor installaties die elektriciteit opwekken uit biomassa (B.27-B.35.2). Het Hof beslist ook over die aspecten **prejudiciële vragen** te stellen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie (eerste, tweede, derde, zevende en achtste vraag).

2.6. De handhaving van de gevolgen (B.56.1-B.56.3)

De Ministerraad verzoekt het Hof om **de gevolgen** van de bestreden wet **te handhaven**, indien het de bestreden wet zou vernietigen, omdat een vernietiging met terugwerkende kracht budgettaire en administratieve moeilijkheden zou veroorzaken.

Het Hof wijst erop dat de gevolgen van nationale normen die moeten worden vernietigd omdat zij in strijd zijn met het recht van de Europese Unie, enkel kunnen worden gehandhaafd onder de voorwaarden die door het Hof van Justitie van de Europese Unie worden gesteld. Bijgevolg stelt het Hof hierover een, vijftiende, **prejudiciële vraag**.

3. Besluit

Het Hof stelt **vijftien prejudiciële vragen aan Hof van Justitie van de Europese Unie** en houdt de uitspraak aan in afwachting van een antwoord op die vragen.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel “media” van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De [tekst van het arrest](#) is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : [Frank Meersschaut](#) | 0475/325.218 | [Tim Souverijns](#) | 02/500.12.21 | [Thomas Leys](#) | 02/500.12.60

Volg het Hof via X [@ConstCourtBE](#) en [LinkedIn](#).